

Міжобласна нарада з питань використання МКФ у медико-соціальної експертизи

На базі ДУ «Український державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності МОЗ України» 19.03.2019 р. відбулася міжобласна нарада щодо впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ). Нарада проведена в рамках виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1008-р «Про затвердження плану заходів із впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я».

Серед слухачів були присутні лікарі обласних центрів (бюро) медико-соціальної експертизи з 9 областей

України (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Харківська, Херсонська області), представники кафедри медико-соціальної експертизи і реабілітації та кафедри соціальної медицини, організації та управління охороною здоров'я Дніпровської медичної академії, головні лікарі та співробітники низки лікувально-профілактичних закладів м. Дніпро та Дніпропетровської області.

З привітальним словом до учасників наради звернувся директор ДУ «Укр Держ НДІ МСПІ МОЗ України», професор А. В. Іпатов. Він наголосив на особливій значущості галузі медико-соціальної експертизи для функціонування медичної та соціальної сфери держави, та готовності інституту брати участь у реформуванні та модернізації галузі на наукових засадах.

У першій доповіді наради завідувач відділу МСЕ та реабілітації при внутрішніх, нервових хворобах та психосоматичних розладах, національний тренер з МКФ, к. мед. наук, ст. н. с. І. Я. Ханюкова ознайомила учасників із концепцією біопсихосоціальної моделі інвалідності за МКФ та її відмінністю від попередньої, біомедичної моделі, представила загальну інформацію про структуру класифікації, її основні компоненти, навела деякі приклади використання МКФ на практиці (застосування базових наборів, МКФ у керуванні реабілітаційним процесом та у керуванні

базових наборів, МКФ у керуванні реабілітаційним процесом та у керуванні

якістю, використання МКФ службою трудової реабілітації Ісландії тощо). Особливу увагу було приділено типовому опитуванню з інвалідності (Model Disability Survey) як одному з найбільш уживаних у світі інструментів, розроблених на основі МКФ. Було висвітлено законодавче підґрунтя застосування даної класифікації на основі аналізу міжнародної та національної нормативно-правової бази, показані переваги та особливості практичного застосування даної класифікації.

Завідувач відділу досліджень медико-соціальних проблем та епідеміології інвалідності, національний тренер з МКФ, к. мед. наук Н. А. Саніна продовжила знайомити учасників наради з класифікацією функціонування. В її доповіді були детально розібрані рівні, категорії та підкатегорії МКФ, особливості формування її кодів, можливості визначення ступеня тяжкості проблем і застосування кваліфікаторів МКФ. Представлено кількісні інструменти, які були розроблені на базі класифікації, такі як комплексні, скорочені та мінімальні базові набори МКФ, шкала оцінки інвалідності ВООЗ (WHODAS 2.0), опитувальник професійної реабілітації WORQ, індекс здоров'я ASAS. Наведені приклади використання МКФ міждисциплінарними командами в реабілітаційних центрах Європи, інтеграції її категорій до системи електронних медичних записів. Особливу цікавість викликав огляд можливостей МКФ щодо оцінки обмежень життєдіяльності людини. Так, наприкладі системи функціональної оцінки інвалідності FUNDES (Тайвань) слухачі мали змогу оцінити, як відбувається визнання людини особою з інвалідністю винятково за допомогою МКФ.

Доповідь заступника директора інституту з наукової роботи, к. мед. наук О. М. Мороз, була присвячена застосуванню МКФ у реабілітаційній практиці та в нейрореабілітації. Представлені ключові положення Білої книги з фізичної і реабілітаційної медицини в Європі, концептуальні засади моделі інвалідності, яка ґрунтується на функціонуванні, висвітленні основних труднощів та помилок при використанні МКФ. Показано особливості застосування МКФ у роботі мультидисциплінарної реабілітаційної бригади з позицій спеціалістів різного профілю (лікарі, психологи, ерготерапевти, фізичні терапевти), етапи формування реабілітаційного діагнозу, постановки реабілітаційних цілей. Олена Миколаївна також поділилася досвідом роботи неврологів інституту щодо застосування опитувальника ВООЗ (checklist), адаптованого для оцінки пацієнтів із поєднаними черепно-мозковими травмами та їхніми наслідками.

Друга частина наради розпочалася доповіддю, підготовленою заступником голови загальноінститутської медико-експертної комісії, провідним науковим співробітником терапевтичної групи відділу МСЕ та реабілітації при внутрішніх, нервових хворобах та психосоматичних розладах, к. мед. наук Н. О. Гондуленко, яка була присвячена основним показникам діяльності служби медико-соціальної експертизи за

2018 рік. Наведені дані статистичної звітності за минулий рік, коротко висвітлені основні типові помилки у формах звітності.

В доповіді провідного наукового співробітника кардіологічної групи, к. мед. н., ст. н. с. О. М. Лисунець «Впровадження МКФ у кардіологічну практику на прикладі природжених вад серця» були представлені дані оцінки індивідуальних порушень функціонування органів і систем у 257 прооперованих пацієнтів з природженими вадами серця і проблеми їх соціального функціонування в цілому з позицій МКФ. Зазначено, що значну вагу у формуванні обмежень життєдіяльності у дорослих з природженими вадами серця несуть соціально-психологічні чинники (невротизація, соціальна ізоляція, когнітивно-мнестичні функції). Це наслідок того, що головний аспект реабілітації фокусується навколо порушень функцій і структур, що сприяє наданню активної лікарської допомоги, але призводить до ігнорування інших проблем пацієнтів. Окремо було наголошено на важливості впровадження МКФ у дитячу кардіологічну практику в силу ефективності ранніх реабілітаційних втручань, які здатні багато в чому попередити розвиток психосоціальних розладів у дорослому житті при природжених вадах серця.

Канд. мед. наук, провідний науковий співробітник терапевтичної групи С. С. Паніна (фото) представила доповідь на тему: «Практичне використання МКФ у хворих на цукровий діабет у сполученні з серцево-

судинними захворюваннями». Враховуючи широкий спектр загальних, діабетичних і психологічних бар'єрів, зумовлених розвитком тяжких ускладнень, що обумовлюють стійку втрату працездатності, зменшення на 10–30 % тривалості життя, підвищення у 2–3 рази смертності хворих на цукровий діабет та значні витрати бюджету країн на їх лікування, у доповіді викладено «набір» доменів МКФ для цукрового діабету з позиції систематичного підходу, який охоплює весь спектр симптомів і проблем у функціонуванні людей з цукровим діабетом; запропоновано ранжування за ступенями тяжкості всередині категорій, відповідно до негативної шкали для позначення величини і вираженості порушень, обмежень активності і можливості участі.

У доповіді керівника групи психоневрології, психотерапії та медичної психології відділу медико-соціальної експертизи та реабілітації при внутрішніх, нервових хворобах та психосоматичних розладах, кандидата психолог. наук Ю. О. Гончар було представлено роль психолога в оцінці обмежень життєдіяльності за МКФ. Показано, що причина порушення функціонування може бути закладена на різних рівнях, але, так чи інакше, активна роль у прогнозі стану належить індивідуальності та особистості людини. Особливу роль на етапі складання програми реабілітації та безпосередньо реабілітації відіграє психолог як учасник мультидисциплінарної команди; він оцінює можливі проблеми, визначає їхні ключові аспекти саме в психологічній площині, та надає інструменти, що можуть допомогти проводити психоосвітню та психокорекційну роботу.

Остання доповідь наради була підготовлена науковими співробітниками відділу МСЕ та реабілітації при захворюваннях хірургічного та ортопедо-травматологічного профілю у сполученні з ураженнями периферичної нервової системи (керівник відділу, д. мед. н., О. В. Косинський, мол. н. с., С. О. Марійченко – на фото), і була присвячена практичному застосуванню Міжнародної класифікації функціонування у лікуванні хворих із ускладненим синдромом діабетичної ступні. Зокрема, розглядалася залежність змін функціонального стану за МКФ у прооперованих осіб з приводу гнійно-некротичних уражень при синдромі діабетичної ступні, від рівня, на якому проводилось оперативне втручання («високі» та «низькі» резекції нижніх кінцівок).

Доповіді викликали жваву дискусію, учасники наради отримали змогу задати усі запитання, які їх цікавили, й отримати на них повні відповіді. У разі виникнення додаткових питань, після закінчення наради доповідачі готові відповідати на них в усному, телефонному або письмовому вигляді. Були надані ресурси мережі Інтернет, де слухачі зможуть знайти всю необхідну інформацію щодо МКФ. Сподіваємося, що

такі заходи будуть корисними для фахівців служби МСЕ та співробітників лікувально-профілактичних закладів для підвищення їхньої кваліфікації, опанування нових сучасних підходів до оцінки функціонування особи та визначення обмежень життєдіяльності, сприятимуть підвищенню якості надання медико-експертної та реабілітаційної допомоги населенню України.

Учасники міжобласної наради

* * *

IV Всеукраїнський з'їзд фахівців із спортивної медицини та лікувальної фізкультури

У рамках IV Всеукраїнського з'їзду фахівців із спортивної медицини та лікувальної фізкультури «Сучасні досягнення спортивної медицини, фізичної та реабілітаційної медицини – 2019» 12 квітня 2019 р. відбувся методичний семінар-нарада завідувачів кафедр (курсів) з підготовки фахівців за спеціальністю «227 Фізична терапія, ерготерапія». У великій конференц-залі Палацу студентів Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара зібрались представники 48 закладів вищої освіти (ЗВО) України, в яких представлено цю спеціальність.

У методичному семінарі-нараді взяли участь: Мруга М. Р., державний експерт Директорату вищої освіти та освіти дорослих МОН України (м. Київ), член Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, Національний експерт з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+, український керівник проекту Еразмус+ «РЕНАВ – Інноваційна реабілітаційна освіта – впровадження нових магістерських програм в Україні»; Лазарева О.Б., голова НМПК МОН України за спеціальністю «227 Фізична терапія, ерготерапія», докт. фіз. вих., професор, завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету фізичного виховання і спорту України (м. Київ); Неханевич О. Б., член НМПК МОН України за спеціальністю «227 Фізична терапія, ерготерапія», завідувач кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини та валеології ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», доке. мед. н., професор (м. Дніпро); завідувачі кафедр та викладачі закладів вищої освіти (ЗВО), де проводиться підготовка фахівців зі спеціальності «227 Фізична терапія, ерготерапія».

М. Р. Мруга представила доповідь «Регулювання, перспективи та проблеми підготовки та працевлаштування фахівців реабілітаційних спеціальностей», в якій розкрито декілька питань щодо становлення цієї спеціальності. Огляд сучасного законодавства щодо розвитку науки в Україні засвідчив, що після виходу Наказу МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (Перелік-2015), затвердженого постановою КМУ від 29.04.2015 р. № 266, було встановлено відповідність нових наукових і практи-